



fot. S. Ciszek

Edward Kajdański

(1925–2020)

EDWARD KAJDAŃSKI

(1925–2020)¹

„Kiedy czerpiesz wodę ze studni, pamiętaj, kto ją zbudował” – to znane przysłowie chińskie, które na jednym ze spotkań przypomniał Edward Kajdański. Takie proste, a jak głębokie i mądre. Odsyła nas do wdzięczności, świadomości tego, jak wiele dostaliśmy od innych i pamięci o tym, że zasoby, z których korzystamy, nie wzięły się znikąd – stoi za nimi inny człowiek. To zdanie nierozzerwalnie wiąże się z samym Edwardem Kajdańskim, który z jednej strony całe życie niezwykle intensywnie sięgał do spuścizny po Michale Boymie, chińskiej tradycji i kultury, z drugiej zaś strony odkrywał to wszystko na nowo dla współczesnych i przyszłych pokoleń, przywracał pamięci i objaśniał, wnosząc tym samym wkład nie do przecenienia w rozwój kontaktów polsko-chińskich. Edward Kajdański zmarł 10 września 2020 r., a pożegnaliśmy go 16 września 2020 r. podczas uroczystości pogrzebowych w kaplicy na Cmentarzu Oliwskim. Razem z Nim odszedł ważny kawałek historii, ale zostały książki, artykuły, filmy i wspomnienia, a także całkiem pokaźna kolekcja obrazów, spośród których do kolejnych nowych zeszytów „Gdańskich Studiów Azji Wschodniej” wybieramy jeden zdobiący okładkę; przede wszystkim zaś zostają słowa i nauki, jakie można było wynieść z każdego spotkania z panem Edwardem. W działalność Centrum Studiów Azji Wschodniej Uniwersytetu Gdańskiego wniósł przez ostatnie niemal 10 lat intensywnej współpracy wiele – nie tylko jako autor artykułów, które składał systematycznie do naszego półrocznika naukowego oraz książek wydawanych we współpracy z CSAW UG i Wydawnictwem UG ani też nie wyłącznie jako malarz, dla którego organizowaliśmy wystawy i aukcję oraz wydaliśmy katalog i album z jego dziełami². Był członkiem i wiceprzewodniczącym Rady Naukowej CSAW UG. Zawsze mogliśmy korzystać z jego mądrości i życzliwych rad.

DOI: 10.4467/23538724GS.20.043.12880

¹ Niniejsze wspomnienie w niektórych fragmentach zostało oparte na: J. Kamień, K. Zeidler, *Edward Kajdański – dyplomata, dziennikarz, pisarz i malarz*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2015, z. 8, s. 9–30.

² Zob. *Edward Kajdański. Katalog wystawy. I Forum Regionalne Polska – Chiny. Filharmonia Bałtycka, 21–22 kwietnia 2013*, red. M. Marcinkowska, J. Kamień, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2013; *Edward Kajdański. Malarstwo*, red. K. Zeidler, J. Kamień, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2018.

Do Edwarda Kajdańskiego przyszło wiele etykiet, a żadna z nich w pełni nie oddaje jego osoby. Wszystko to były zawody, funkcje, umiejętności i zasługi. Choć żadne z określeń nie mówi, kim był Edward Kajdański, to wszystkie one są prawdziwe. Niewątpliwie był dyplomata, pisarzem, dziennikarzem i malarzem, sinologiem i niestrudzonym badaczem historii życia i spuścizny Michała Boyma, ale też Maurycego Beniowskiego. Od 2011 r. był związany z Centrum Studiów Azji Wschodniej Uniwersytetu Gdańskiego najpierw jako członek Rady Naukowej CSAW UG oraz półrocznika naukowego „Gdańskie Studia Azji Wschodniej”, a od 2015 r. jako wiceprzewodniczący obu rad naukowych. Tytułowano go mianem profesora, bo był naukowcem, choć nie miał żadnego stopnia naukowego. Jednak tytuł ten jest w pełni uzasadniony, zważywszy ogromny dorobek naukowy i popularyzatorski Edwarda Kajdańskiego³. Każdy, kto miał okazję zetknąć się z nim i go posłuchać, przekonywał się, że ma do czynienia nie tylko z wielkim znawcą Chin – chińskiej kultury, medycyny, zwyczajów, ale też z postacią wręcz ikoniczną, z ożywioną historią. Dlatego w ostatnich latach tak wiele osób dążyło do tego, by móc spotkać się i porozmawiać z panem Edwardem. Dwukrotnie odezwała się do nas telewizja z Kantonu (Radio English Service of Guangdong Radio and Television), zainteresowana zrobieniem filmu z jego udziałem. Uczestniczyliśmy w obu przedsięwzięciach i zakończyły się one zrealizowaniem dwóch filmów: *The Storyteller of Michał Boym* (2014) oraz *40 Years, 40 Witnesses: Edward Kajdański* (2019). Obie produkcje były realizowane na Uniwersytecie Gdańskim przy wsparciu Centrum Studiów Azji Wschodniej UG. W drugim z tych filmów, nagrywanym w grudniu 2018 r., Edward Kajdański opowiadał o Chinach, w których się urodził, spędził dzieciństwo, dorastał, do których wracał zarówno jako dyplomata, jak i członek wypraw o charakterze naukowym czy reporterskim, a przede wszystkim o tych Chinach, które zachował nie tylko w pamięci, ale i w sercu.

Edward Kajdański urodził się 26 listopada 1925 r. w Harbinie, w Północnej Mandżurii (Chiny) jako jedyne dziecko polskiego inżyniera Edwarda Kajdańskiego i Heleny z d. Bielów, która była w połowie Rosjanką, w połowie Włoszką (pochodziła z włoskiej rodziny Franchettich). Rodzice Edwarda Kajdańskiego poznali się we Władywostoku. Inżynier Kajdański zatrudnił Helenę Bielów w swojej fabryce baterii elektrycznych, a wyjeżdżając do Chin, zabrał ją z sobą i wkrótce się pobrali. Miejsce urodzin zaważyło na całym późniejszym życiu Edwarda Kajdańskiego, wy-

³ Wykaz publikacji i wystąpień konferencyjnych Edwarda Kajdańskiego do roku 2015 opublikowany został w: *Edward Kajdański – dyplomata, dziennikarz, pisarz i malarz*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2015, z. 8, załącznik, s. 20–30. Po 2015 r. ukazały się m.in. książki: E. Kajdański, *Rediscovered Michael's Boym Medical Manuscripts. A Part of Medicus Sinicus Found in Cracow*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2016; A. Kajdańska, E. Kajdański, *Jedwab*, wyd. 2 rozszerzone, Książka i Wiedza, Warszawa 2017; E. Kajdański, *Jak odkrywałem Michała Boyma – polskiego Marco Polo*, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2018; a także: E. Kajdański, *O moich zainteresowaniach autorskich i artystycznych – od kleksów na rysunkach i planach ojca do publikacji naukowych i malarstwa zhongcai [w:] Edward Kajdański. Malarstwo...*, s. 29–65.

znaczyło przestrzenie zainteresowań, dało solidne wykształcenie i przyniosło niezwykle bogate doświadczenie.

Ojciec Edwarda Kajdańskiego najpierw pracował w firmie Czurina w Harbinie, która sprzedawała nowoczesne maszyny z Zachodu oraz prowadziła salon z najnowszymi modelami samochodów Mercedesa-Benz, Chryslera, Packarda czy Fiata. We wczesnym dzieciństwie Edward Kajdański spędzał mnóstwo czasu z ojcem, który wiele go nauczył. Kiedy w 1932 r. Harbin zajęły wojska japońskie i powstało marionetkowe cesarstwo Mandżukuo, rodzina przeniosła się do odległego o 30 km od Harbinu Aszyche. Ojciec został zatrudniony w polskiej cukrowni zbudowanej przez Stowarzyszenie Ziemi Lubelskich. Państwo Kajdańscy zamieszkali w służbowym mieszkaniu. Wśród znajomych rodziców byli ludzie różnych narodowości i wyznań. Już jako dziecko mówił dobrze po polsku, rosyjsku i chińsku. To w Aszyche, jak później wspominał Edward Kajdański, zrodziła się jego późniejsza fascynacja historią Dalekiego Wschodu⁴.

W 1936 r. zmarł jego ojciec, co w istotny sposób zaważyło na sytuacji materialnej rodziny. Musieli z matką opuścić mieszkanie służbowe i wrócili do Harbinu, gdzie zamieszkali na przedmieściu w bardzo skromnych warunkach. Tu Edward Kajdański uczęszczał do Gimnazjum Polskiego im. Henryka Sienkiewicza, w którym uzyskał gruntowne wykształcenie⁵. Obowiązkowa była tam nauka języków: angielskiego, chińskiego i japońskiego. Dodatkowo przez kilka lat uczęszczał na lekcje łaciny, co bardzo przydało mu się wiele lat później przy pracach nad tłumaczeniami dzieł Michała Boyma. W 1942 r. ukończył Gimnazjum Polskie i uzyskał świadectwo maturalne. Studiów jednak nie rozpoczął, głównie z braku pieniędzy. Co ważne, przed samą likwidacją Konsulatu Generalnego w Harbinie otrzymał od konsula paszport – był to ostatni polski paszport, jaki został wydany w tym mieście. Wraz z wybuchem wojny na Pacyfiku zaczęły się trudne czasy dla mieszkańców Harbinu, których podstawowym problemem było szybkie ubożenie.

Zaraz po skończeniu gimnazjum Edward Kajdański rozpoczął pracę w cukrowni Aszyche, w której niegdyś pracował jego ojciec. Najpierw przyjęto go do Biura Technicznego, a następnie na jego prośbę przeniesiono do narzędziowni, gdzie mógł wykorzystać umiejętności techniczne, które zdobył jeszcze przy ojcu. Dyrektor cukrowni dość szybko zaproponował młodemu pracownikowi stypendium na studia, pod warunkiem, że po ich ukończeniu wróci do cukrowni. Edward Kajdański skorzystał z tej szansy i w styczniu 1944 r. został przyjęty na Wydział Elektromechaniczny na Uniwersytecie Północnomandżurskim. W sierpniu 1945 r. Armia Czerwona weszła do Harbinu. Uniwersytet Północnomandżurski przestał

⁴ E. Kajdański, *Wspomnienia z Harbinu [w:] Chiny w oczach Polaków. Państwo – społeczeństwo – kultura*, red. J. Włodarski, K. Zeidler, M. Burdelski, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010, s. 84.

⁵ Gimnazjum Polskie im. Henryka Sienkiewicza w Harbinie obejmowało klasy IV–VIII szkoły podstawowej oraz klasy gimnazjalne I–IV, będące odpowiednikiem dzisiejszego liceum.

istnieć i zamiast niego powołano Politechnikę Harbińską, podporządkowaną władzom wojskowym. Po tej zmianie Edward Kajdański przez 3 semestry studiował na Wydziale Architektury. Od 1947 r. przez 2 lata wieczorowo uczęszczał też na zajęcia na kierunku farmacja w Technikum Medycznym Czerwonego Krzyża w Harbinie. W 1950 r. ukończył studia na Politechnice Harbińskiej, ale nie zdał uzyskać dyplomu tej uczelni, ponieważ rozpoczęła się wojna koreańska. W związku z zaogniającym się konfliktem w Cieśninie Tajwańskiej zapadła decyzja o powrocie do Polski. Wypłynął z chińskiego portu Qingwangdao w lutym 1951 r. na statku „Mikołaj Rej”, który był ostatnim, jaki zdał przepłynąć przez Cieśninę Tajwańską. Do portu w Gdyni przybył 25 kwietnia.

W Polsce od razu przyznano Edwardowi Kajdańskiemu stopień inżyniera zawodowego, a w 1960 r. uzyskał tytuł magistra na Politechnice Gdańskiej. Już tydzień po przybyciu do Gdyni rozpoczął pracę w Browarach Gdańskich jako główny mechanik. Pół roku później otrzymał propozycję służbowego przeniesienia do Głównego Instytutu Przemysłu Rolnego i Spożywczego, filii w Gdańsku, która mieściła się w gmachu Wydziału Chemicznego Politechniki Gdańskiej. Przeniesienie zostało spowodowane jego artykułem wydrukowanym w „Przemśle Rolnym i Spożywczym” (1952, nr 1), w którym proponował wykorzystanie chińskiego doświadczenia w celu kompleksowego wykorzystania soi, sprowadzanej wówczas w dużych ilościach z Chin (10 tys. ton chińskiej soi przewoził m.in. przywołany wyżej statek „Mikołaj Rej”). Gdy rok później wskutek zderzenia dwóch statków uległa zamoczeniu znaczna ilość soi, wraz ze swoim kierownikiem naukowym prof. Henrykiem Niewiadomskim opracował metodę uniknięcia strat, wykorzystując do jej wysuszenia w cukrowni w Pelplinie urządzenia suszarnicze znane mu z Aszyche.

W 1953 r. został przeniesiony służbowo do Zakładów Przemysłu Cukierniczego „Bałtyk” w Gdańsku (w ich skład wchodziły wówczas trzy fabryki zatrudniające łącznie ponad tysiąc pracowników), gdzie przez 5 lat pracował na stanowisku naczelnego inżyniera (I zastępcy dyrektora). Za swoją działalność w sferze poprawy jakości i zwiększenia produkcji został uhonorowany odznaką i tytułem „Racjonalizatora Produkcji”.

W 1958 r. z powodów rodzinnych był zmuszony zrezygnować z wyczerpującej pracy w przemyśle, aby podjąć spokojniejszą pracę w handlu zagranicznym, gdzie miał możliwość wykorzystania swej dobrej znajomości trzech języków obcych, w tym języka chińskiego. Zatrudnił się w Przedsiębiorstwie Handlu Zagranicznego „Baltona” S.A., początkowo na stanowisku starszego instruktora ds. zaopatrzenia technicznego statków Chińsko-Polskiego Towarzystwa Okrętowego „Chipolbrok” i wkrótce awansował na zastępcę kierownika Działu Importu Technicznego i Składow Konsygnacyjnych. Już wkrótce dane mu było wrócić do Chin, gdyż Departament Kadr Ministerstwa Handlu Zagranicznego w 1963 r. skierował Edwarda Kajdańskiego do pracy w Biurze Rady Handlowego w Pekinie. Pracował tam w latach 1963–1967, m.in. w burzliwym okresie rewolucji kulturalnej. Wrócił później do

„Baltony” na stanowisko kierownika działu, pracując w Gdyni do 1971 r., gdy otrzymał propozycję objęcia stanowiska I sekretarza Ambasady PRL w Pekinie, gdzie pracował przez 4 lata. W latach 1979–1982 był konsulem i kierownikiem Konsulatu Generalnego w Kantonie. Do Polski wrócił w 1982 r., a po przejściu na wymuszoną stanem wojennym wcześniejszą emeryturę pozostał w Gdańsku.

W rzeczywistości jednak nigdy nie przeszedł na emeryturę i do końca życia intensywnie pracował – nie przestał pisać i malować. Nigdy nie ograniczał się tylko do pracy zawodowej, realizował swoje zainteresowania naukowe i artystyczne. Niejednokrotnie pretekstem do powstania obrazu czy rysunku był właśnie artykuł lub książka, gdyż wiele ze swoich tekstów opatrzył własnymi ilustracjami. Choć swoje zainteresowania naukowe i artystyczne wywiódł z Chin, to zaczął je w pełni realizować głównie w Polsce. Kilka miesięcy po przyjeździe do Gdańska w 1951 r. w prasie zaczęły ukazywać się artykuły Edwarda Kajdańskiego ilustrowane własnoręcznie wykonanymi rysunkami. W 1957 r. dwa jego opowiadania przyjęło Polskie Radio. Nawiązał stałą współpracę z polskimi czasopismami, m.in. „Poznaj Świat”, „Wiedza i Życie”, „Kontynenty”. Pisał przede wszystkim artykuły związane tematycznie z Chinami i Polakami działającymi w Chinach, ale nie zabrakło też tekstów z dziedziny przemysłu i techniki. Jego pierwsza książka dotyczyła właśnie dziedziny maszynoznawstwa i również w niej część ilustracji została wykonana samodzielnie przez autora⁶.

Od 1971 r. aż do ostatnich lat życia Edward Kajdański wydawał popularnonaukowe i naukowe książki poświęcone Chinom. Część z nich wydał pod pseudonimem Władysław Kański: *Chińska Republika Ludowa. Zarys rozwoju gospodarczego 1969–1969*, Książka i Wiedza, Warszawa 1971; *Chiny a świat zewnętrzny. Zarys rozwoju stosunków handlowych*, Książka i Wiedza, Warszawa 1979. Wiele z nich jest poświęconych historii i kulturze Chin, m.in. *Architektura Chin*, Arkady, Warszawa 1986; *Pertony trójkąt*, Książka i Wiedza, Warszawa 1987; *Korytarz. Burzliwe dzieje Kolei Wschodniocchińskiej – 1898–1998*, Książka i Wiedza, Warszawa 2000; *Chiny. Leksykon*, Książka i Wiedza, Warszawa 2005 (wyd. 2, Warszawa 2011); *Jedwab. Szlakami dżonek i karaman*, Książka i Wiedza, Warszawa 2007 (wyd. 2 rozszerzone, Warszawa 2017, współautorstwo z Aleksandrą Kajdańską) oraz medycynie, jak: *Sekrety chińskiej medycyny. „Medicus Sinicus” Michała Boyma*, Neriton, Warszawa 2010; *Medycyna chińska dla każdego*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2011.

Ważne miejsce w jego twórczości zajmował Michał Boym. Na temat jego życia i dokonań opublikował kilkadziesiąt artykułów w prasie polskiej i zagranicznej, a także cztery książki: *Michał Boym. Ostatni wysłannik dynastii Ming*, Wydawnictwo Polonia, Warszawa 1988⁷; *Michał Boym: Ambasador Państwa Środka*, Książka i Wiedza, Warszawa

⁶ E. Kajdański, *Maszynoznawstwo karmelarskie*, Wydawnictwa Przemysłu Lekkiego i Spożywczego, Warszawa 1957.

⁷ Książka ukazała się też w wersji chińskiej w Pekinie, publikowana w odcinkach w czasopiśmie „Dong Ou” („Europa Wschodnia”) w latach 1997–1998.

1999⁸, *Sekrety chińskiej Medycyny. „Medicus Sinicus” Michała Boyma*, Neriton, Warszawa 2010 oraz *Jak odkrywałem Michała Boyma – polskiego Marco Polo*, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2018. Tłumaczył też dzieła Boyma na język polski: *Opisanie świata* (przel. i oprac. E. Kajdański, Oficyna Wydawnicza „Volumen”, Warszawa 2009) i *Dzieła wybrane Michała Boyma* (w j. chińskim, tłumaczenie i opracowanie we współpracy z prof. Zhangiem Zhenhuei i prof. Zhangiem Xiping, Huadong, Szanghaj 2012).

Zainteresowanie działalnością i dokonaniem Boyma, poza wymiarem naukowym, przełożyło się też na działalność artystyczną Edwarda Kajdańskiego, którą zaczął realizować po powrocie do Polski w latach 50., choć doświadczenie w tym zakresie zdobywał jeszcze w Chinach. Malarstwo Edwarda Kajdańskiego cechuje interdyscyplinarność zarówno pod względem tematów, jak i technik plastycznych, która jest wynikiem różnorodnych zainteresowań i poszukiwań artystycznych. Choć nie skończył żadnej szkoły plastycznej, potrafił wykorzystać doświadczenia zdobyte przy ojcu oraz podczas edukacji na Uniwersytecie Północnomandżurskim i na kierunku farmacja. Umiejętności kreślarskie okazały się niezwykle przydatne przy odtwarzaniu map Boyma, z kolei doświadczenie w rysowaniu ziół leczniczych, jakie zdobył podczas wieczorowych studiów farmaceutycznych, przygotowało go do odtwarzania rysunków ziół leczniczych z *Księgi chińskich receptur* Michała Boyma. Z ponad 300 ilustracji roślin wykorzystanych w medycynie chińskiej Edward Kajdański odtworzył na podstawie oryginalnego opisu Boyma ponad 60 rysunków.

Znaczną część dorobku stanowią ilustracje wykonane przez autora do własnych książek, np. cykl 45 prac w sepii sporządzonych do jego pierwszej powieści pt. *Tybetańska księżniczka*, rysunki do *Architektury Chin*, *Opisania świata Michała Boyma*, *Niezwykłego rejsu „Św. Piotra i Pawła”*, *Tajemnicy Beniowskiego* czy do *Chińskiej medycyny dla każdego*. W swoich obrazach sięgał do historii Chin i dawnych tradycji. Wśród jego prac znajdziemy rekonstrukcje fresków, kopie obrazów malowanych na jedwabiu czy historii z najpiękniejszych chińskich legend przedstawione w stylu chińskiej porcelany. Najbliższy jednak był mu styl *zhongcai* – tzw. malarstwa ciężkich barw. Nawiązując do dzieł chińskich mistrzów tego gatunku, wykonał wiele prac będących wariacjami na tematy podejmowane przez malarzy stylu *zhongcai*.

Tak znaczący dorobek artystyczny doczekał się prezentacji na licznych wystawach krajowych i zagranicznych. Prace Edwarda Kajdańskiego były regularnie wystawiane od lat 90. Wymieniając tylko wystawy monograficzne, pierwsze dwie odbyły się w Warszawie: w tym w Muzeum Azji i Pacyfiku (1995) z okazji promocji książek o Beniowskim (*Tajemnica Beniowskiego. Odkrycia, intrygi, fałszerstwa* oraz tłumaczenie jego *Pamiętników*). Następne wystawy zorganizowano w Gdańsku, Gdyni i Poznaniu.

⁸ Książka ukazała się też w j. chińskim w przekładzie Zhanga Zhenghuei, nakładem wydawnictwa „Da Xian” (Pekin 2001), oraz w j. angielskim – zarówno w wersji papierowej *The Ambassador of the Middle Kingdom* (Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2014), jak i w formie e-booka (Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2015).

Ostatnia większa wystawa została zorganizowana w Filharmonii Bałtyckiej w Gdańsku z okazji I Forum Regionalnego Polska – Chiny (kwiecień – maj 2013 r.), skąd została przeniesiona na 3 miesiące do Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego. Wystawy zagraniczne odbyły się w Bibliotece Głównej w Singapurze we współpracy z Ambasadą Rzeczypospolitej Polskiej w Singapurze (2009), na Uniwersytecie Katolickim Fu Jen w Tajpej przy współpracy z Polskim Biurem Handlowym na Tajwanie, w Kantonie z inicjatywy i przy współpracy Konsulatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Kantonie, Zhaoqing i Nanningu (2013, 2014), w Makau (2014). Wystawie w Makau, zorganizowanej przez Macau Ricci Institute oraz Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Hongkongu, towarzyszyło seminarium naukowe pt. „Pomiędzy nauką a sztuką: skarby Azji w oczach polskiego jezuity Michała Piotra Boyma, SJ”, podczas którego wiele miejsca poświęcono samemu Edwardowi Kajdańskiemu i jego zasługom w popularyzowaniu dorobku Boyma. W 2015 r. odbyły się dwie wystawy w Kantonie w FAO Guangdong (Canton Club) oraz w Guangdong University of Foreign Languages. Ostatnia wystawa została zorganizowana przez Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej w Pekinie i Pekijski Uniwersytet Języków Obcych. W 2018 r. w ramach Centrum Studiów Azji Wschodniej UG opracowaliśmy i wydaliśmy album prezentujący 168 prac malarskich Edwarda Kajdańskiego⁹.

We wrześniu 2015 r. Edward Kajdański za wybitne zasługi na rzecz budowania relacji polsko-chińskich, szczególnie w dziedzinie wzajemnego poznania kultur i badania kontaktów historycznych, otrzymał od Ministra Spraw Zagranicznych RP odznakę honorową „Bene Merito”. To właśnie podczas wręczenia tej odznaki Edward Kajdański zaczął swoje przemówienie słowami: „Kiedy czerpiesz wodę ze studni, pamiętaj, kto ją zbudował”. W tej doniosłej chwili znów przywołał w ten sposób osoby, które wpłynęły na jego życiową drogę i wyraził wdzięczność wobec nich.

Dziś nie ma z nami Edwarda Kajdańskiego, ale pozostała wdzięczność za wszystko, co wniósł do Centrum Studiów Azji Wschodniej UG i naszych osobistych z nim kontaktów. Był nie tylko wiceprzewodniczącym Rady Naukowej Centrum Studiów Azji Wschodniej UG, ale przede wszystkim przyjacielem CSAW UG. Mieliśmy zaszczyt współpracować z nim, a współpraca ta była oparta na wielkiej życzliwości, serdeczności i przyjaźni. Edward Kajdański wzbudzał podziw i szacunek nie tylko swoją wiedzą, erudycją i wysoką kulturą osobistą, ale też postawą pełną skromności, bezinteresowności, pogody ducha i dystansu do samego siebie. Do końca chętnie dzielił się z nami swoją twórczością, a także pomysłami i refleksjami. Ostatnim tekstem, jaki przygotował na naszą prośbę, była obszerna *Przedmowa* do książki *Mądrość chińskich aforyzmów*¹⁰. Jako ilustracje kolejnych okładek „Gdańskich Studiów Azji

⁹ Zob. *Edward Kajdański. Malarstwo...*; tu zob. szerzej na temat różnych cykli tematycznych i stylu E. Kajdańskiego: J. Kamień, K. Zeidler, *Artystyczne podróże Edwarda Kajdańskiego*, s. 7–28.

¹⁰ K. Zeidler, *Mądrość chińskich aforyzmów*, przedmowa: E. Kajdański, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego [w przygotowaniu].

Wschodniej” pozostawił nam też swoje obrazy. Z radością będziemy je prezentować. Z dumą zaś będziemy mówić zawsze o tym, że Edward Kajdański wybudował w Centrum Studiów Azji Wschodniej UG studnię, z której nadal możemy czerpać.

Joanna Kamiień
Kamil Zeidler

SUMMARY

EDWARD KAJDAŃSKI

(1925–2020)

In this article, the Authors present the life and achievements of Edward Kajdański as a diplomat, journalist, writer, and painter. Edward Kajdański was born in Harbin, in north Manchuria (China), at November 26, 1925. Place of birth determined his later life, designated spheres of interests, gave a solid education and brought a very rich experience.

His father Edward Kajdański was an engineer, and mother Helena was half Italian, half Russian. Edward Kajdański received thorough education in the Henryk Sienkiewicz Polish Gymnasium in Harbin, and after graduation began his studies at the Faculty of Electromechanics at North Manchurian University, which in August 1945, after the entry of the Red Army, changed the name into University of Harbin. Edward Kajdański also studied at the Faculty of Architecture. In 1950 he graduated from the University of Harbin and because of the outbreak of the Korean War left Harbin. In 1951, he arrived in Gdynia and started working in Gdańsk. His extensive knowledge, knowledge of Chinese, English and Russian caused that Mr. Kajdański never complained about the lack of employment. He worked in commercial enterprises, but very quickly he was noticed by the Ministry of Foreign Affairs, who directed him to work in the Office of the Commercial Counsellor in Beijing (1963–1967, 1971–1975). In the years 1979–1982 he was the general consul and the head of the Consulate General in Guangzhou. He returned permanently to Poland in 1982, and settled down in Gdańsk.

In addition to the professional activity Edward Kajdański also worked as a scientist, disseminating knowledge about China in Poland, which resulted in hundreds of articles, as well as scientific and popular science books on China. The most attention he devoted to the achievements of Polish Jesuit missionary Michael Boym. In the work of Edward Kajdański, as important as the writing, is painting, which is multi-dimensional and thematically diversified. Among his works there are both reconstructions of Michael Boym’s maps and herbs, the works dating back to the old Chinese painting, reconstructions of frescoes and copies of paintings on silk, as well as illustrations he created for his books. His extremely rich national activities has been valued on many national and international exhibitions. He left hundreds of books, articles and paintings – it is his legacy.

For his merits for the Polish-Chinese relations, especially in the field of mutual knowledge of cultures and historical research contacts, Mr. Kajdański was awarded by the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland with the honor distinction ‘Bene Merito’.

Edward Kajdański died in Gdańsk, September 10, 2020.